

rami in očetih) kakor tudi z doraščajočo mladino. Pri vsaki šoli naj se ustanovi društvo »Šola in doma«. Prirajo naj se tedni in tečaji za starše in odraslo mladino ali vsaj roditeljski sestanki.

O učnih načrtih sta govorila E. Vranc in J. Kontler. Prvi je razpravjal o problematiki učnih načrtov. Iz ankete s tečajniki (42 % odgovorov) je prikazal mnenja učiteljev o sedanjih učnih načrtih. Med odgovori je gotovo najkrepkejši oni, ko učiteljica načrta na šoli še sploh videla ni. Analiziral je stare načrte iz leta 1924., 1932. in 1934. Za uspešno delo je nujen tako okvir kakor podroben učni načrt, dasi nekateri temu ugovarjajo. Od dobrega in ustrežajočega načrta pričakujemo: da je posledica premissijskega učnega in vzgojnega smotra; da je izobraževalna dobrina racionalno izbrana in da ja snov organsko razporejena. Cilj šole postavlja država (družba), za katero se mladina vzgaja. S postavitevjo smotra je dan že tudi okvir učnega načrta, vendar pa je izbor vršiti iz naslednjih vidikov: snov mora biti kulturno pomembna in časovno sodobna, krajevnim in pokrajinskimi prilikami ustrežajoča ter mladinoslovno in psihološko pravilna. Država naj izda maksimalen načrt, ki se potem krajeveno priloži. Razpored gradiva je lahko predmetni, koncentracijski ali z letnimi vodilnimi idejami za posamezne razrede. Predavatelj izraža upanje, da bo nov načrt vsaj v glavnem ustrezal načelom pravega in ustrežajočega učnega dela. Sprejeta je ideja letnih enot s celostnim poukom v I. in II. razredu, z nakazano celostjo v III. in IV. razredu, a na višji stopnji pa se predvideva kurzni (tečajni) pouk z diferenciacijo snovi.

O vprašanju, kakšen naj bo podroben učni načrt, je govoril drugi predavatelj. Pokazal je muke in težave učitelja Janeza Kersnika I., ki bi naj sestavil podrobni učni načrt za I. razred. V počitnicah je odlagal to neprijetno delo, dokler ga ni zatekel 25. avgust oz. 1. september. Iskal je, da bi kje staknil podrobni učni načrt in ga še v zadnjem trenutku prepisal. Simpatičnejši je pa bil učitelj Janez Kersnik II. (tudi iz Studenc), ki je že v začetku julija bil v marsičem na jasnem. Poznal je krajevne gospodarske in socialne ter kulturne in nacionalne razmere, vedel je, kam odhaja mladina iz šole. Na podlagi teh spoznanj je postavil naslednji cilj svojega bodočega dela, obenem tudi okvir svojemu podrobnemu učnemu načrtu: Vzgojajmo zaveden naraščaj, gojimo smisel za praktične poklice in pripravljajmo za srednje šole. Odločil se je, da bo vodilna ideja domoznanstvo ter da bo načrt omogočal samostojno pridobivanje znanja. Potem si je izposodil v učiteljski knjižnici ali v Pedagoški centrali potrebne psihološke, mladinoslovne, pedagoške in didaktične knjige za študij. Po tej orientaciji si je zbral izobraževalno dobrino, določil letne in delovne okvire. Tako opremljen in oborožen se je javil 25. avgusta šolskemu upravitelju v Studencih na delo. Kersnik II. ne išče izdelanih učnih načrtov, tudi ne ponuja 100 din nagrade za prepis takega načrta, niti ne zadržuje izposojenih načrtov. On ve, da je le oni načrt dober in uporaben, ki je zrasel v krajevnih potrebah in v njegovi glavi. Svoja izvajanja je predavatelj ponazoril s praktičnimi primeri in grafikoni.

Diskusija o učnih načrtih je pokazala živo zanimanje za izboljšane učne načrte ter iznesla zahtevo, da so za krojenje okvirnih — minimalnih ali maksimalnih — in podrobnih učnih načrtov odločilni le poklicni pedagoški krogi.

Šesti in zadnji dan je pa bil posvečen čistemu praktičnemu delu, didaktiki. G. Šilih je govoril o skupinskem delu v šolskem pouku. Svoja izvajanja je naslonil na tri načela: načelo svobode, načelo dinamičnosti in načelo življenjske bližine. O svobodi je dejal, da brez nje ni razvoja in ne morale. Vendar pa ima svoboda neke meje, zatevate v sintezi individualnosti in kolektivismu.

Zahteva svobodo za učitelja, otroka in šolo. Stara šola je bila statična. Nova stremljenja imajo značaj dinamičnosti že po svojem zunanem licu (ureditve šolske sobe), kakor tudi po notranjem (razgibanem) delu. Nova šola nikakor ne prenese le ene učne oblike, ker bi nujno vodila nazaj k statiki. Načelo življenjske bližine zahteva, da ni šola radi šole, temveč za življenje. Naše delo se mora orientirati po življenjskih situacijah. Te tipične situacije so: igra, delo, učenje, razgovor, praznovanje. Take prirodne situacije dobe v šolskem delu pedagoški pomen, biti pa morajo plod premissijskega organizatoričnega dela. Pedagoška situacija je vzgojna in učna. Učna situacija naj bo prirodna, tehnično obvladana in obeležena z ustrežajočim pedagoškim taktom (odnos). Predavatelj vzporeja ves kompleks šolskega dela s strategijo (načrt: celostne, tedenske, dnevne, didaktične enote) in taktiko (odločitve v situaciji). O skupinskem delu, ki je ena izmed učnih oblik, je omenil njega organizatorične možnosti. Podrobno je razčlenil odlike in hibe te učne oblike ter je pokazal tudi na mladinoslovne osnove. Skupine tvori učitelj (poudarek ne svobode) ali učenci sami, a učitelj po potrebi regulira. Najboljši delavec v skupinskem delu je ustvarjalni tip učenca, voditelju skupine je pa potrebno mnogo socialnega čuta. Najprimernejše so skupine po 5 do 6 otrok. V nadaljnjih izvajanjih je predavatelj pokazal še potek skupinskega dela in skupinsko delo v okviru posameznih predmetov. Naznačil je tudi vloge učitelja v tej delovni obliki in osvetlil uspeh skupinskega dela, ki ga je treba kontrolirati in poobčiti s skupnim razrednim delom.

S tiho zaposlitvijo učencev je seznanil tečajnik VI. Majhen. Ze stara šola je upoštevala tiho delo, vendar je bilo zelo enostransko usmerjeno in premalo produktivno izrabljeno. V sodobni šoli si tiho delo stavi za smoter, da si učenci vežbajo svoje sile in si prisvojejo neko tehniko dela, ki je nujna za nadaljnjo izobraževanje. Osvetlil je tiho delo v okviru razrednega pouka s psihološkega in sociološkega vidika. Svojo posebno važnost ima tiho delo na nižje organiziranih šolah.

Učiteljevo delo in potreba učiteljskih počitniških domov

Ob zaključku in tudi ob začetku vsakega šolskega leta pomislimo na štiri stvari: tovariše in tovarišice, ki imajo v razredu veliko število otrok, kakor tudi vse tiste, ki delujejo na oddaljenih enorazrednicah. Za vse te je šolsko leto trudapoln, 10 mesecev trajajoč delavnik. Mnogi imajo delavnik v šoli in tudi izven nje. Delajo brez počitka in brez razvedrila. Tem je v počitnicah potreben telesni in duševni odpočitek, potrebno jim je pravilno razvedrilo, da si naberejo moči za svoje bodoče trudapolno delo.

Noben stan ne zahteva tolike zbranosti celega človeka, kakor naš. Ne zadostuje pridobljeno šolsko znanje, učitelj se mora vedno izobraževati. Zasedovati mora pedagoško-metodični razvoj, kakor tudi gospodarsko tehnično in socialno stran življenja. Da more svojemu stremljenju zadostiti, mora imeti poleg sredstev tudi čas. Dober učitelj potrebuje ves dan za svojo službo. Pet ur dopoldne za delo v šoli in ostali čas za pripravo in nadaljnji študij. Delo v šoli zahteva zbrano, zdravo in prisenega človeka, terja vsjo pozornost in vse živce. Dolgotrajna pozornost in zbranostrutnjata živca.

Učitelj je zaposlen tako intenzivno, da nima proste niti minute. Toda vsakdo rad opravlja svojo naporno službo. Veselje ima takrat, ko vidi kako napreduje deca pod njegovim skrbinim vodstvom. Čeprav je naša služba naporna, bi ne smeli biti z njo nezadovoljni. Vsa koda mora priznati, da je v primeri z mnogimi drugimi poklici vendarle lepa.

Učitelj mora voditi kontrolo o tem, da se tiho delo ne spremeni v tiho počivanje, temveč mora učence navajati, da morajo delati in doseči neki uspeh z lastnimi močmi. Učitelj ima tudi pri tihem delu mnogo dela, morada res ne toliko direktnega kakor indirektnega, ki se zrcali v njegovem in razrednem delovnem načrtu, v učiteljevi pripravi, posebno pa še v pravcu organizacije takega dela. Načini tihega dela so kaj mnogovrstni: iskanje novih poti dela, vglabljanje v literaturo, samostojni sestavki, poglobitev realistične snovi, ponazoritev predelanega, sestavljanje računskih nalog, opazovanja, pripravljajna dela in zbiranje podatkov, samostojne rešitve, nadaljevanje dela, razčlemba, vaje v izboljšanju znanja, čisto svobodno delo, računski itd. Za tako delo (kakor tudi za skupinsko) bi bil našim šolam nujno potreben šolski leksikon.

Po teh referatih, ki sta pokazala mnogim nove možnosti šolskega dela, se žal radi pozneje časa ni razvila diskusija, dasi bi imelo učiteljsvo k temu praktičnim vprašanjem našega šolskega dela staviti nebroj vprašanj in svojih pripomb.

Lepa udeležba in vztrajanje na tečaju je pokazalo, da se učiteljsvo ne straši ne stroškov in ne truda, da poglobi in razširi svoje znanje, da dobi novih pobud za delo na našem podeželju daleč stran od kulturnih centrov, kjer je polno ovir, kar je še posebej pokazal v svojem referatu prof. Čopič. Da vlada v lepem delu učiteljsva živo zanimanje za pravo pedagoško delo na naši vasi, dokazujejo želje, ki so jih iznesli posamezni tečajniki v osebnih razgovorih in ki so bile potem stavljene v naslednjem predlogu: Pedagoška centrala naj bodoči svoj pedagoški tečaj posveti povsem vaški šoli: oris vasi; vaška šola kot strokovna ali občia izobraževalnica; razlika med mestno, industrijsko in vaško šolo; učne oblike v vaški šoli; praktični primeri dela na nižje, srednje in višje organizirani šoli; učiteljeva priprava na vaški šoli; učni načrt in vaška šola in drugo.

Mile.

Res je, da je učitelj tisti uradnik, ki mora v vsako najbolj oddaljeno vas; res je, da mora stanovati v nezdravih prostorih, res je, da je v razredu v nezdravem zraku izpostavljen vsem mogočim boleznim, posebno jetiki in revmatizmu, kar dokazujejo številni smrtni primeri. Vse je res. Toda prišel bo čas, ko se bodo tudi ti nedostaki zmanjšali ali odstranili. Upajmo, da bodo zidali bolj zdrave, zračne in sončne razrede in sobe; upajmo, da se bodo uredile razmere glede službovanja v oddaljenih in težkih krajih; upajmo, da se bodo življenjske razmere nekoč izboljšale.

Ali smo kdaj pomislili, da ima učiteljski poklic tudi lepe strani in da je stanovska organizacija priborila že marsikatero olajšavo? Imamo tudi počitnice. Niso radi nas, so radi mladine, da se telesno in duševno opomore od naporenega šolskega dela. Z mladino smo jih deležni tudi mi, da si z njo vred odpočijemo in telesno okrepimo. Zaloboj to zaradi gmotnega stanja učiteljsva v današnjem času težko izvedljivo. Letovanje je za učitelja predrago. Da bo pa možno, je treba resneje misliti na učiteljske počitniške domove, kjer bi učiteljsvo ceneje letovalo.

Poštni uradniki imajo izvrstno urejena svoja okrevališča ter jim moramo priznati, da so pravilno razumeli težko, naporno in izčrpajoče delo svojih članov ter jim v oddolžitve dela nudijo res lep in cenjen odpočitek. Imajo 3 domove: Enega na morju v Kaštel Lukšiču pri Splitu, drugega na Pohorju in tretjega v Vrnjački banji. V domove se sprejmejo

Le sodelovanje prav vsega učiteljsva v stanovski organizaciji bo pripomoglo do popolnih uspehov borbe za naše pravice.

poštni uradniki in njih družinski člani. Dnevna preskrbovalnina znaša na morju in Vrnjački banji 23 din, na Pohorju pa 25 din. Torej stane 10 dnevno oziroma 20 dnevno letovanje 230 oz. 460 din.

Za učiteljsvo bi seveda ne mogli graditi kakih centralnih počitniških domov, ker bi bili predragi. Najbolje bi bilo, da bi imelo slovensko učiteljsvo svoja domova: Enega na morju, drugega v planinah. Cene v teh okrevališčih bi seveda morale biti primerne našim plačam. V ta namen se je pred leti ustanovilo v Ljubljani društvo za zgradbo učiteljskega doma v Omišlju na otoku Krku. To društvo namerava zidati reprezentativen dom v Omišlju ter ima tam že kupljen prostor. Vendar do realizacije še ni prišlo, ker se vedno ni dovolj sredstev. Deleži društva so namreč visoki, znašajo 2500 din, ki se pa morejo vplačati tudi v manjših mesečnih obrokih. Se bolje bi bilo, če bi prevzela iniciativno sekcija ter bi pozvala celokupno učiteljsvo, da prispeva k zgraditvi prepotrebne počitniškega doma. Prepričan sem, da bi bilo okrevališče polnoštevilno zasedeno. V izvenpočitniških mesecih pa bi se tam lahko zdravili rekonvalescenti ali pa bi se dal dom v najem. Baš tako bi bil potreben počitniški dom na planinah, bodisi na Pohorju ali Gorenskem. Lep počitniški dom v slovenskem narodnem slogu so si zgradili na Stolu (1200 m nadmorske višine!) ljubljanski bogoslovci. Zgradba je lesena, porabili so les od izkrčnega gozda. Tak dom bi si učiteljsvo lahko zgradilo že z deležem 100 do 150 din. Znano je, da ne godi slehernemu vroča morska klima, nekatere bolezni naravnost zahtevajo planinski zrak in mir. Tem bi bilo ustrezno z ureditvijo planinskega počitniškega doma. V obeh domovih bi bil možen obisk velikega števila učiteljsva in družin. Pri sedanjih nizkih prejemkih si učiteljsvo ne more privoščiti dragega odpočitka v hotelih in penzionatih, kjer stane dnevna oskrbovalnina 50 do 80 din. K temu moramo pristoiti še stroške vožnje in razne druge izdatke. To so previsoki izdatki, ki jih učiteljsvo ne premore. V počitniških domovih bi znašala preskrbovalnina ca. 23 do 25 din. Ta izdatek bi marsikdo še nekako premogel.

Ze sedaj, med šolskim letom, bi morali resno razmotrivati vprašanje: kako bi najlaže in nauspešneje realizirali zgradbo učiteljskih počitniških domov. Njih velika važnost in potreba je pač izven vsakega dvoma. Ta važen problem bi se moral obravnavati na učiteljskih zborovanjih in zainteresirati z zamisljivo vse učiteljsvo, ki bi naj pri akciji sodelovalo z navseti, predlogi in sredstvi. V skupnem in složnem delu celokupnega učiteljsva je možno izvesti take velikopotezne načrte. Da je naš stan zmožen uresničiti velike stvari, kažejo nazorno naše vzorne gospodarske organizacije, ki so vse plod zavednega zadružništva. Zato upajmo, da se bo tudi zgraditev učiteljskih počitniških domov prav kmalu uresničilo in da bomo kmalu uživali v njih lepoti jadranskega morja in slovenskih planin. -a-

KMETSKA POSOJILNICA ljubljanske okolice v Ljubljani

ima naprodaj male hiše in lepe parcele v Ljubljani, na Viču, v Šiški, na Bledu itd.

Pesmi Vide Tauferjeve

Vida Tauferjeva je začela pesnikovati ravno v tistih povojnih letih, ki so tudi v našo literaturo prinesle kaotičnost in vročično reakcijo na vse tisto, za kar se je človek čutil prikrajšanega v od vojne razbitih letih brezopornega življenja in silovite miselnosti ter čustvene onemoglosti, omotice in raztrganosti. Torej v dobi, ko so se umetniki skušali kar najbolj otresti zunanjih oblik in vseh tistih nevidnih spon, ki so jim ovirale sprostitve intuicije, po kateri so hoteli ekspresivno, torej iz same človekove duševnosti oblikovati, graditi in postavljati neke nove osnove v umetnosti ter se razmahniti v novih miselnih in idejnih vzgonih.

To je doba »Treh labodov«, v katerih se je najprej začrtal prvi izkrik slovenske literarne mladine in v katerih nasledimo prvenec ekstremno ekspresionističnih pesmi Vide Tauferjeve. Toda to je bila neka nujna zahteva dobe ter neka živčna bolezen tistih let. Ko pa se živčevje umiri, se tudi človek — toda tudi utrudi. In tako je kaj kmalu sledila utrujenost, ki je eden izmed značilnih znakov naše povojne literarne generacije. S tem vzporedno pa se je to tudi v literaturi ohladilo in tako nam je pesnica za nekaj let nato kakor ugasnila. Morala je doživljati svoj prepoved, ki pa je moral biti v odsevu borb in iskanja tih in iskren ter brez vsakega hrupnega patosa. To je bil razvoj v lastno samoniklost, kateri jo je privedel k čisti poziciji po daljšem zatišju in notranjem prelomu, kateremu je nato še sledila tudi zahteva po novi pesniški besedi.

Pred kratkim izšla njena zbirka »Veje v vetru« je zato tembolj iznenadila, pa tudi za-

to, ker vlada v naši poeziji že taka suša, da moramo biti resnično veseli, da smo zopet dobili tako liriko, ki je privrela kakor je to pač vpraševalo in narekovalo srce ter notranji čut zahteval. Zbirka »Veje v vetru« je drobna, toda po kvaliteti brezdvomno pomeni vrh med vsemi slovenskimi pesnicami, jasno zaznamuje pa tudi njeno rast v sebe. — Kakor v splošnem odlikujejo naše lirike intimitne impresije, tako tudi Tauferjeva predvsem svoje osebne doživljanje stavlja za osvojenim pesmim, v katerih nas v nekaterih kar preseneča skladnost verza z njeno notranjostjo. Po subjektivnem viharju, ki ji je nekoč moral divjati v prsih, saj ljubavna lirika njenih pesmi to priča, v tej zbirki že izbegne v jasno misel in v spomin na vse doživeto. — Toda osnovni ton te je že daleč preko elementarno erotičnega značaja, je prej tiha resignacija nad vse, kar ji je stresalo srce, je prej premissijevanje o vsem prestanem v življenju, v katerem se je vse zgodilo že do kraja, in je dvig nad vse one nove principe življenja, ki se jim je še poprej morala ukloniti. Od tod tudi tisti čar njenih pesmi, ki je osvetljen z notranjim žarom in tista melodičnost, ki prounka iz tihega raja pesničinega srca. Skoraj zaman bi v tej zbirki iskal občutij burnega srca in bolesterne pijanosti, ali pa izrazitega stonjanja življenjske poti. Kar je bilo, je daleč pogreznjeno, kar pa iz globin premake skozi lahko odejo spominov, ki zadržuje toploto kot snežna odeja, so samo še svetli, miselni in barvni in zvočni odsevi. — Tako na primer njenemu mrtvem dragemu posvečeni pomladni soneti, v enem izmed katerih sila preprosto pravi:

Minilo je. Gorje sem pozabila..., da te presune, ker več povedati ni mogla. Sploh je v novi obliki, v sonetih, njeno izražanje čustvene vsebine doseglo višek v zgostitvi pe-

sniske besede in težnje po oblikovanju. V njih njena lirika nadkriljuje vse druge! Eden izmed najlepših ciklusov pa je gotovo tudi »Magdalena«, saj v njem tako iskreno stopi čisto na dno življenja in v trpljenju ter življenjski nemirnosti in samopriznanju išče rešitve in očiščenja svojemu odnosu in odgovoru, ki tu pomenja že izgleden vzpon v poduhovljen podvig. V njem, kakor tudi v sonetih »Jesenski razgledi«, ali v »Znani obrazci« se javlja tvorna fantazija in zrelost v meditaciji in vglabljanju tako zelo, da splahnejo še tiste ekspresionistične pobude, ki jih v par pesmih še ne more zatajiti. V »Znani obrazci« in še tu in tam ji misel zatrepeče tudi s socialno šibkejšimi, toda socialne impresije niso shematizirane, temveč psihološke, v prvem obrazu pa samoniklost psihološko izredno tenkočutno ilustrira, kar učinkuje v taki zanimivi obliki še najbolj. Pri vsem tem osvetljuje notranje bistvo človeka tako, da njena čista ženska lirika ostane nedotaknjena v krkih tonih, ki so tako značilni za pesmi Vide Tauferjeve.

Pot pesnice od »Treh labodov« do zbirke »Veje v vetru«, ki jo je krstila s simbolističnim imenom po pesmi »Mlade veje«, ko pravi:

Mlade veje so zatrepetale,
v strahu so se vile ko roke.
Dež je tolkel, veje so jokale,
z listja so jim padale solze.

pomeni pot, na kateri se je pesnica iz svojega vročega srca izjokala do dna. Kar je po letih s te poti ostalo, je čudovito zatišje, iz katerega v sonetih, ali v pesmih kot je »Kapela«, »Zrcalo« ali »Pajki« doseže svojemu občutju in zaznavam razpoloženje, ki ga boš zaman iskal pri kateri koli naših pesnic.

Ivan Gol-Voj: »Človek, odkod in kam«

Ivan Gol-Voj nam je že v svoji prvi knjigi »Človek, ki prihaja« zapisal stavke: »Kritična doba, v kateri živimo, je obenem doba iskatelj, in to je njena svetla plat.« Gol-Voj je v tej kritični in zagonetni dobi mnogo iskal — in moremo reči — tudi mnogo našel. To nam dokazuje njegova druga, letos izšla filozofska knjiga »Človek, od kod in kam«. Knjiga je po vsebini bogata, nosi v sebi vse glavne elemente globokega svetovnega nazoru, ki predstavlja nekako sintezo idealizma in materializma.

Izhodna točka mu je tisti znani Descartesov stavek: Cogito, ergo sum. (Mislim, torej sem). Iz tega stavka oziroma iz takega dušnega delovanja izvaja, da je vsaka duša »sjava«, »tja«, »one« bitnost zase, ki igra vlogo »četrte« — kakor on pravi — osnovne dimenzije oziroma substance, ki v času gradi svoj pripadnostni trodimenzionalni prostor — telo. To telo služi duši le za sredstvo, orodje za njeno »svestno« obstojanje in delovanje v svetu. — Ko razlaga o neumrljivosti osnovne oziroma duhovne dimenzije — duše, zagovarja nauk o reinkarnaciji (a metempsihozo, egiptovski nauk o seljenju duš pobija

Več naše pesmi

Učiteljstvo je v zadnjem času uvidelo, da predpisano šolsko glasbeno-vzgojno delo ne zadovoljuje in da je to delo treba razširiti in poglobiti. Dosedanje glasbeno delo na šolah ne more ustavititi upadanja naše narodne glasbene tvornosti. Večina za pevsko delo zainteresiranega učiteljstva zastavlja vse sile, da z enotno organiziranim delom, ki naj daje ljudskemu petju novih pobud, ustvarja po šolah mladinske zборе, ki naj goje našo slovensko narodno pesem. Zborovodje novoustanovaljenih mladinskih pevskih zborov v pujskem srežu so na primer že imeli posebne pevke tečaje, ki jih je organiziral odsek za mladinske pevске zборе pujskega društva JUJ. Vodil jih je učitelj meščanske šole Hasl Drago, kateri je uvidel nujno potrebo, ki se je pokazala na osnovi predhodnega organizatoričnega dela društvenega odseka. Predavatelj je poudarjal sedanje zahteve po uvedbi petja po notah, ki jih predpisuje tudi učni načrt. Pokazal pa je tudi, kako si zamišlja najhitreje, najenostavnije in najuspešnejše približati učencem notacijo in teoretično snov sploh. Poudarjal je, da je vsa teorija treba izvajati »analitično« iz dane pesmi. Sintetične metode nikoli ne dosežajo v ljudski šoli onih uspehov, kakor jih želimo. V pevskem pouku moramo upoštevati predvsem narodno pesem, ker se ta pač ne da nadomestiti s konstruiranimi vajami, ki jih toliko najdemo v naših glasbenih pedagoških delih. Te so nepreizkušene in ne predstavljajo one vrednosti kakor prečiščena narodna melodija ki jo je skozi stoletja preoblikoval narod. Predavatelj je pokazal nov način glasovnega šolanja, ki se da ustvariti na osnovi vglabljanja v plastičnost jezika. Pokazal je, katere čustvene nianse javljamo v govoru z vokali in da s konsonanti posnemamo slušne in vidne dogodke iz okolice, ki jih v izgovorjavi ali zapeti besedi zlijemo z osnovno čustveno nianso. Seveda je v tem malo časa trajajočem tečaju mogoč opozoriti le na najvažnejše, in še to le zelo bežno in površno. Udeleženci so uvideli, da bi zaradi temeljitejši obravnave glasovnega šolanja, ki bazira na predhodnem študiju jezika, bili potrebni še nekateri sestanki.

Nadalje je obrazložil zahtevo, da moramo uspešno pedagoško delo vedno naslanjati na temeljito poznavanje človeka. Vzgoja ljudskošolske mladine mora teči v znamenju zahtev, ki se dajo opravičiti in združiti le s harmoničnim razvojem celotne otrokove biti. Z izmišljenimi »duhovitimi« metodami, ki nam jih je dala nedavna preteklost, nismo in ne bomo mnogo popravili današnjega nerazumevanja glasbe in upadanja veselja do petja. Ljudskošolskega otroka prežarevata jezikovni čut in muzikalnost tako zelo, da ni potreba posebne tenkočutnosti, da je ne bi opazili. Javlja se v vsem otrokovem ponanjanju. Naloga učitelja je, da to muzikalnost izrazi in z njimi predela čim več pesmi. Učitelj mora vedeti, da pravilna glasbena vzgoja

oblikuje otrokovo duševnost in da vpliva celo neposredno na oblikovalne sile, ki gradijo organizem. Pravilna glasbena vzgoja organizira podedovane sposobnosti, oblikuje človekov jaz, ustvarja moralnost. Posebno važna je glasbena vzgoja zato tudi za one, ki jih sicer zaradi manjše glasbenosti puščamo pri pevskem pouku ob strani. Žal, da so učniki glasbene vzgoje s stališča na splošno vzgojno vrednost premalo vidni, in da zaradi tega doživljamo za pevski predmet toliko nerazumevanja in zapostavljanja pred drugimi učnimi predmeti. Uvidimo potrebo po intelektualnem napredku ljudstva! Toda kolikor bolj se mora ljudstvo zaradi napredka vezati s fizikalnimi zakonitostmi narave, toliko nujnejša postaja potreba, da se ustvari na drugi strani protitež preveliki materializaciji življenja. Ljudska umetnost je edini najvrednejši protitež. Naše ljudstvo je duševno in telesno vezano na trdo delo — na obdelovanje svoje zemlje. Malo je poezije v tem delovnem ljudstvu. Nikjer skoraj ne najdemo »trenutkov odmaknjenosti« od vsakdanjosti, skoraj nikoli ni življenje dvignjeno v »lepšo, višjo zavest«. Ljudska šola bi lahko v tem oziru z umetnostno vzgojo mnogo več storila. Z ustanovitvijo mladinskih pevskih zborov gotovo ne moremo pričakovati kakšne revolucije v kulturni obnovi našega podeželja, toda skromno lahko vendarle trdimo, da bo vsekakor poedincem usmerjalo osebno moralno vzgojo v pozitivnejšo smer in bo vendarle vreden sodljudčujoč faktor z drugimi ukrepi, ki jih bo morala naša bodočnost upoštevati pri obnovi pomladitvi podeželja. Poživitev narodnega petja, k čemer bodo največ doprinesli mladinski zbori, je torej važnejša zadeva, kakor bi sicer mislili. Zato je potrebno, da ji v bodoče posvečamo večjo pažnjo. Uspeh pa je seveda odvisen od poedincev, ki so pozvani k delu in ki imajo do takega dela veselje.

Je pa še v narodni pesmi tista iskra, ki naj pomaga zaneti ogenj narodnega prebujenja in tistega prepoda vasi, ki že z zgodovinsko nujnostjo trka na naša vrata. Ako bomo to in še druga prizadevanja znali podpreti tudi s klicem po socialno-ekonomskem dvigu podeželja, potem se nam ne bo treba bati, da bi zaostali nekje za razvojem ali da bi se odtujili sebi in ljudstvu.

Za dni, ki prihajajo kakor pomladanska povodenj, moramo tudi mi učitelji zavzeti že zdaj svoj odnos in postojanke: Tovarišice in tovariši! Tam v Prekmurju, kjer so še vedno sezonski, na severni meji in tam v jesenjskih revirjih in še drugod živi naš človek v težki stiski zadnje ure! Podajmo krepko temu našemu ljudstvu, upehanemu in izmučenemu, svojo desno roko; naj bo topla naš stisk in kjer koli in kadar koli zaj glas povzdignimo! To ljudstvo prebujajmo s prelepo našo pesmijo, ki naj pomaga, da ne bo več tujejo žebelj, temveč, da bo z nami vred postalo vsaj nekoliko tudi kladivo!

A. D.

Tovariš Anton Petriček — osemdesetletnik

Pred kratkim je dopolnil tov. Anton Petriček, nadučitelj v pok. v Zalcu, 80 let svojega bogatega delavnega življenja. Kakor je želel sam, je ta jubilej šel tiho mimo, vendar ga je celjsko učiteljsko društvo na svojem zborovanju skromno počastilo, saj ni moglo drugače. Velik in važen del društvene zgodovine je v zvezi z imenom in delom jubilaritovim, ki je tudi danes čil in zdrav ter tovariš v pravem pomenu te besede, kakor je vedno bil.

Tovariš Petriček je l. 1877. prišel komaj 18 leten kot provizoričen podučitelj v Vojnik nad Celjem, kjer je tedaj učiteljeval vplivni in bozbeni tov. Anton Brezovnik. Ze l. 1880. najdemo v prvi številki v Celju izhajajočega »Popotnika« lepa poročila o zboro-

vanjih celjskega učiteljskega društva z njegovim podpisom. Ze l. 1881. se pojavlja kot govornik v debatah okoli vprašanja ustanovitve enotne organizacije slovenskega učiteljstva. Ko je šlo za to, da ostane društvo v odločnih narodnih rokah, je prav tov. Petriček, v čigar žilah se je pretakala češka kri in je tedaj služboval že v narodnem trgu Zalcu, sestavil, spisal in razposlal vsem tovarišem v okraju, pa tudi samemu sebi dopisnico z naslednjim značilnim besedilom: »P. n. Dne 10. nov. 1887. bodite dosledni, složni, značajni! Volite Brezovnika! Slovenci gledajo na vas! Branite svoje pravice! Stojte kakor skala! Ne bodite strahopetneži, nego možje! Zahtevajte skrutinj!»

V razlagi duha nam Gol-Voj tolmači tudi njegovo polariteto, t. j. odkriva nam, da ima, tudi duh dva pola: negativnega in pozitivnega. Za ekstremno negativnega duha pravi, da se javlja človeški družbi v izrazu absolutne časti (v fevdalnem občestvu), medtem ko pozitivnega duha najde v manifestaciji kolektivne časti — občestvene ljubezni (ljudska demokracija). Med tema dvema poloma duha koleba slabotna, okrnjena, relativna čast, tako zvana meščanska čast (ki je seveda tudi faza duha), po kateri je današnja družba tudi oblikovana, podrejena duhovni metamorfozi.

Z odkrivanjem objektivnega duha in njegove polaritete nam odkriva prav za prav tri idealizme (temnega, mračnega, svetlega), tri morale, tri modifikacije človeškega uma, da, odkriva nam »tri filozofije«, od katerih je vsaka v svojem času in prostoru točna, po svoje točna in merodajna. Dalje, z odkrivanjem polaritete objektivnega duha nam predložuje tudi tri duhovne tipe ljudi: prvič hudobnega, drugič bedastega in tretjič dobrega (normalnega, socialnega). Navaja nam, da je človeka prveta tipa opisal Nikolaj Machiaveli, človeka drugega tipa Bernard Shaw in človeka tretjega tipa Maksim Gorki.

Vse svoje trditve pisec podkrepljuje tudi z zgodovinskimi podatki, kar je napravil zlasti na kraju knjige.

Tudi z vzgojnega vidika ima knjiga svojo vrednost, ker nam Gol-Voj na poseben način tolmači nastanek, izvor duhovno-dušne sile — zavisti in nato o tem, kako se more ta sila odpraviti iz družbe.

Knjiga je zanimiv pojav, saj nam prinaša mnogo svetlosti v zagonečnosti dobe, v kateri se tako slepo pehamo. Knjiga zasluži proučevanje posebno danes, ko prevladuje v družbi nazorska enostranost — materializem.

Tone Gasparič

Glede ustanovitve »Zaveze« pravi sam, da so bili njeni graditelji v prvi vrsti tovariši A. Brezovnik in Vojniku, Fran Kocbek v Zalcu in Armin Gradišnik, tedaj v Trbovljah. »Mi drugi, posebno pa jaz, smo bili le navadni težaki, ki smo zvesto in vztrajno sodelovali pri dovršitvi krasne stavbe.«

Nadalje pripoveduje: »Z zadovoljstvom me navdaja dejstvo, da sem več kot 46 let zvesto služil slovenskemu narodu kot učitelj po intencijah odličnih pedagogov, ki so namreč smatrali vzgojo naroda za važnejšo od pouka. Dasi so tudi srednje- in visokošolski učitelji vzgojitelji, vendar vzgojitelj naroda v širšem pomenu besede smo pa le mi osnovnošolski učitelji, na kar smo lahko ponosni. Dasi ne zahajam k zborovanjem učiteljskega društva, vendar zasledujem njegovo delovanje po dopisih v Učiteljskem tovarišu. Nekdanja Zaveza učiteljskih društev, sedanja sekcija JUJ je v zelo sposobnih in zanesljivih rokah, kar me iskreno veseli. »Popotnik« je poln zanimivih znanstvenih, pedagoško didaktičnih razprav, ki mi zelo imponirajo. Sicer sem upokojen, a vendar ne poznam pokoja. Kot ljubitelj prirode se pečam z raznimi panogami kmetijstva, botaniziram, se kopam v Loznici, ki teče blizu moje naselbine, v jesenskih večerih občudujem zvezdno nebo, pozimi pa se grejem pri topli peči.«

Jubilant je bil več kot 52 let poslovodja Hmeljarskega društva za Slovenijo. Ogromno in uspešno je njegovo požrtovalno in smotrno delo tudi na gospodarskem področju. Širok Savinjske doline in izven nje je znana in spoštovana osebnost, ki mu narod dolguje vso hvaležnost. Odlikovan je z redoma sv. Save V. in IV. stopnje. Slovensko učiteljstvo s ponosom gleda v njem učitelja — vzornika kot narodnega, kulturnega in gospodar-

Željko Križnar

Ob morju je bilo; v lepem mesecu maju, v cvetju in toplem soncu... Težko je dihal in srce mu je drhtelo. Iz bledega obraza so žalostno zrlje njegove oči in izražale hudo bolečino. Tihó smo stali tovariši okoli njega, tihó, samo on je od časa do časa dvignil svoj izmučen obraz in iztisnil sunkoma nekaj besed.

»Zopet me je napadlo.«

»Že dolgo me ni tako.«

»Nič ni hudega...«

Po odhodu zdravnika mu je odleglo, stegnili se je po postelji, do tedaj je sedel globoko sključen. Mir se mu je vrnil na obraz in na vprašanje, kako se počuti, je zašepetal: »Sedaj mi je odleglo, sedaj mi je dobro...«

V zadnjem času so večkrat zrlje njegove oči prazno pred se in večkrat mu je srce močno drhtelo... Tovariš Križnar je trpel.

Vir.

3/4 ZAVITKA Kneippove

SLADNE KAVE TVORI DRAGOCENI PRAŽENI SLADNI SLADKOR

skega delavca. Obenem pa časti tudi njegove odlične zasluge za društvo, kateremu je bil pred 59 leti zapiskar in pred 50 leti predsednik, nato pa dolgo vrsto let podpredsednik, agilen poročevalec in predavatelj ter med graditelji »Zaveze«.

Tovarišu Antonu Petričku kličemo: Ostani še mnogo let v krogu svoje ugledne rodbine tako srečen, zdrav, veder in svez, kakor si danes! Ostani še dolgo ohranjen svojim tovarišem in narodu!

F. R.

Ko bolezen še ni bila tako huda, je bil pok. tovariš priden in delaven. Huda bolezen ga je nekoliko odtrgala od dela, vendar ji ni popoinoma podlegel. Hotel je v delu pozabiti na svoje bolečine, bolezen je bila hušja. Vzel je od tovarišev slovo, da bi odšel na dopust, ki bi mu vrnil zdravje... vzel je slovo za vedno...

Gledal sem ga med cvetjem na mrtvaškem odru spokojnega ter z belim nageljčkom na prsih in zazdelo se mi je, da je zašepetal kakor takrat ob morju: »Sedaj mi je odleglo... sedaj mi je dobro...«

Odleglo mu je in dobro mu je sedaj. Odleglo je tudi njegovim tovarišem in tovariščam... Preveč je trpel...

Tovariš Križnar Željko nam bo ostal trajno v lepem spominu kot dober tovariš in požrtovalen posvetni delavec, posebno pa se ga bodo spominjali člani Učiteljskega pevskega zbora, pri katerem je bil dolgo vrsto let pevec.

Naj bo tov. Željku lahka zemlja!

Vir.

Splošne vesti

OSEBNA DOKLADA DODELJENIH USLUŽENCEV PROSVETNEGA RESORA

Finančno ministrstvo je dne 27. julija 1939. pod št. 22.456/I izdalo tole pojasnilo:

»V čl. 3. uredbi o osebni in rodbinski dokladi državnih uslužbencev št. 37.500/I—1935 je predpisano, da pripada uslužbencem, ki se začasno uporabljajo za službene posle izven kraja, kjer so postavljeni, osebna doklada po tistem draginjskem razredu, v katerega spada kraj, kjer je uslužbenec postavljen.

V točki 1. § 38. fin. zakona za leto 1938./39. je pa predpisano, da se smejo učitelji ljudskih, meščanskih, srednjih in strokovnih šol in gospodinskih tečajev, kakor tudi šolski nadzorniki dodeljevati na delo drugim šolam, v prosvetno ministrstvo, v ministrstvo za telesno vzgojo ljudstva, k banskim upravam, sreskim načelnikom za prosvetni referat in mestnim šolskim nadzornikom, ter da taka dodelitev na delo sme biti kot izjema daljša od treh mesecev navzlic § 80. u. z.

Po tem se torej dodeljevanje na delo po § 28. fin. zak. za leto 1938./39. more smatrati kot začasno delo izven kraja, kjer je uslužbenec postavljen samo za prve tri mesece, medtem ko bivanje v kraju službene dodelitve nad tri mesece izgubi značaj začasne uporabe uslužbenca izven kraja njegove postavitve.

Zato se na podlagi prvega odstavka, t. č) pooblastila fin. ministrstva št. 2300/I-36 v zvezi s III. odstavkom, t. I., pooblastila št. 13.430/I-1939, pojasnjuje, da učiteljem (nastavnikom), dodeljenim na delo po § 38, t. I., fin. zakona za l. 1938./39. pripada:

a) za prve tri mesece, računši od prvega dne meseca, ki sledi nastopu nove službe, osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katero spada kraj, v katerem so postavljeni;

b) za ves čas nad tri mesece osebna doklada tistega draginjskega razreda, v katero spada kraj, kamor so dodeljeni na delo.

S prednjim pojasnilom se strinja glavna kontrola po odločbi od 4. avgusta 1939., št. 103.997.

— Sreska učiteljska društva prisimo, da v zvezi z našo okrožnico št. 273 z dne 7. septembra 1939. takoj dostavijo sekciji članske sezname v dvojniki po stanju l. septembra in mesečno prijavo za september. Članski seznam in prijava se morata po številu članstva ujemati. Z organiziranimi učitelji poročene učiteljice v seznamu podčrtajte. — Istočasno opominjamo vsa sreska društva na tukajšnji dopis št. 275 z dne 5. sept. 1939. Dalje sporočamo, da bomo tiskovine mesečnih prijav pošiljali le onim društvom, ki jih bodo naročila. Uprava sekcije.

SE ENA TABELA ZA PRERACUNAVANJE NARODNO OBRAMBNEGA DAVKA

(Uslužbeniki in 1 % doprinosi)	Osnova spec. doprinosi do	Zavezanci izpod 30 let, poročeni ali vdovi nad 1 ali 2 otrokoma	Zavezanci s 3 ali 4 do 21 let stariimi zakon. štvdinimi otroki	Zavezanci s 5 ali več do 21 let stariimi zakon. štvdinimi otroki	Samo, poročeni ali vdovi nad 30 let brez otrok
10	0,75	—	—	2,25	
11	1,25	0,75	—	5,—	
12	1,75	0,75	—	5,—	
25	2,25	0,75	—	5,—	
26	2,75	2,25	0,75	7,50	
27	3,25	2,25	0,75	7,50	
28	3,75	2,25	0,75	7,50	
29	4,25	2,25	0,75	7,50	
30	4,75	2,25	0,75	7,50	
50	5,—	2,25	0,75	7,50	
51	5,50	5,—	2,25	10,—	
52	6,—	5,—	2,25	10,—	
53	6,50	5,—	2,25	10,—	
54	7,—	5,—	2,25	10,—	
75	7,50	5,—	2,25	10,—	
76	8,—	7,50	5,—	15,—	
77	8,50	7,50	5,—	15,—	
78	9,—	7,50	5,—	15,—	
79	9,50	7,50	5,—	15,—	
100	10,—	7,50	5,—	15,—	
I.		II.	III.	IV.	V.

— Članom in članicam Sreskega učiteljskega društva Maribor-levi breg! Blizamo se našemu društvenemu občnemu zboru. Neštetokrat sem naglašal, da za uspešno ali neuspešno delovanje našega društva ne odgovarjajo le posamezniki, marveč brez izjeme vse članstvo, kateremu sem vsak čas ne le dajal prilike, marveč naravnost pozival k skupnemu sodelovanju, kateremu sledi tudi skupna, torej vsečlanska odgovornost za naše organizacno delo. Med drugim pa motijo uspešen naš delovni razmah oni člani (-ce), ki hočejo uživati članske pravice, ne da bi kličekaj redno plačevali članarino. Redni plačniki se upravičeno zgražajo nad temi »izjemniki«, katere ponovno opozorjam, da se bliza čas obračuna o vršitvi naših organizacijskih dolžnosti v minulem upravnem letu in to tudi dolžnosti plačevanja članarine! Zato članarinski dolžniki, storite svojo dolžnost že prve dni oktobra t. l. l. Po čl. 20. pravil JUJ preneha biti redni član, kdor (že) do 1. aprila ne plača članarine, zdaj smo pa že pol leta po predpisnem roku! Vedimo: Čisti računi, dobri prijatelji!

Predsednik.